

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor. V-ril de Duminecă pe an — 4 coroane. — Pentru România și străinătate pe an: 40 franci.

Manuscripte nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicație.

Atât abonamentele cât și insertiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Patria e salvată!

Decând legea de naționalități stă la dosar; decând compatrioții noștri șovinisti își dau aerul de a crede că au îndeplinit «unitatea națională», adică au prefăcut în maghiari pe toți cetățenii patriei «cu buze nemaghiare» mereu se descoper în această țară «națională maghiară» mișcări contrare «legilor» și... structurei statului.

Naționalitățile nu vor să priceapă că ele nu mai există ca naționalități, ci ca maghiari; căci doar așa sunt poreclite de favoriții zilei!

Ele însă, aceste ingrate semănții, cărora nu numai că li-se permite, dar li-se ofere chiar... cu sila, a intra în familia de popoare tuhutumo-israelită, mereu «tradează»; și înviează morții declarați de atari de doftorul Șovinism.

Nu e multă vreme decând «Maghiarii cu buze germane» din Banat au început să se miște, să protesteze și să se opună «iubirei» șoviniste; pe când șovinistul e gata să împartă cu dinșii limba sa minunată, mult mai mândră și mai nobilă decât cea germană, precum și grațiile artei, școlii și supravegherei «binevoitoare» maghiare.

În loc de mulțumire și osanale însă, înloc de alipire de măreața «idee de stat», acest neam de oameni face «pangermanism», luptând pentru drepturile sale și păstrarea individualității sale germane, contra ofertului marini-mos: «dulce mufti»!...

Și nici că s'a consumat această «tradare», și «patrioții» sunt alarmați din nou de presa șovinistă, că părjolul tradărilor s'a întins peste tot nordul Ungariei.

«Daco-românismul» seceră victime între patrioții maghiari «cu buze valahe»;—și... ori-ce concert, ori-ce excursie chiar, la care se aude graiul românesc, nu este altceva decât «irentism», complotare contra unității statului «național maghiar», e «tradare» de patrie.

Slovacii «tradează» patria, pregătindu-se de a se folosi de dreptul electoral, în era «legii, dreptului și dreptății».

Ear' acum în urmă, cea mai «nouă chestie de naționalități» care îl sperie pe «Pesti Napló» e chestia ruteneana! Nu cea de sub oblăduirea lui Egan, ci așa numitul «panslavism» pornit prin canal american, cultivat de Rutenii din Austria și ale căror valuri amenință părțile Ungariei cu poporațiune cu «buzes rutene».

Ziarele rutene din Lemberg «Djelo» și «Galicianin», agită «într'un mod bădător la ochii contra ideii de stat maghiar» și publică articole «ademenitoare», pentru a lovi în «statul unitar național maghiar»!

Dar de data aceasta, și în acest cas — află «Pesti Napló» — guver-

nul a oprit intrarea în Ungaria a acelor ziare, deci: Patria e salvată!

Ce comedianți politici sunt compatrioții noștri șovinisti! Și par a nu se gândi că sfârșitul comediei este acoperirea eroului cu ridicolul.

Nu se gândesc, că sforțările contrare structurei țării și nesocotirea întocmirilor patriei, nu pot duce la biruință o — utopie.

Restaurarea de oficianți comitatezi. Primul ministru Coloman Széll, ministru de interne, a provocat comitatele printr'o circulară, ca în vederea restaurării generale a funcționarilor, din anul acesta, să facă listele membrilor municipali, cari plătesc mai multă contribuție până la 1902. În vederea îndeplinirii locurilor rămase vacante prin încetarea dreptului de membrii al acelor cari au împlinit 6 ani, pe cât se aleg, cu sfârșitul anului, — să ia dispozițiunile comitatele, să se stabilească lista legală până la adunarea de restaurare, având drept la vot numai acei funcționari, cari vor fi înscrși în lista.

In chestia autonomiei bisericii sârbesti, serie „Zastava“, se va ține o adunare, la mijlocul lunii August în Becicherecul-Mare, la care se va discuta convocarea Congresului național al bisericii sârbești. În același timp se va ține o adunare în Ruma în Croția, care se va ocupa tot de convocarea Congresului bisericesc. „Zastava“ felicită pe Sârbii din Becicherec, cari îmbrățișând ideea convocării Congresului vor și îndeplini această reche și justă dorință a poporului sârb din patria noastră.

Deschiderea Reichsrath-ului. După cum se anunță din Viena, Reichsrath-ul se va deschide în jumătatea a doua a lunii Octombrie. La 12 Septembrie se întrunește Dieta Bohemiei, care va fi disolvată la începutul lui Octombrie.

Marele duce Alexandru în Bulgaria. Cu privilegiul visitei marelui duce Alexandru Mihailovici în Bulgaria, comisiunea monumentului Țarului «liberator» Alexandru II, a cărei președinte este însuși principele Ferdinand, a făcut o adresă marelui duce. E vorba în acea adresă de o eternă și neînfrântă iubire și colaborare, — ceea-ce de altfel era evident de mai înainte, în fața evenimentelor, că va fi un incident al visitei muscălești la Bulgari. Marele duce s'a simțit foarte bine și a crezut de cuviință să spună că va face cunoscut Țarului, ca Bulgarii și principele Ferdinand vor fi copiii cei mai draguți și cu bună purtare ai «Tatușchii». Marele duce a mulțumit și în dreapta și în stânga, pentru grațiositățile, gentileța și dovezile de bună cuviință și a urat portului Burgas un strălucit viitor. — Viitor rusesc!

Un călător bănățean în Rusia (1770—1)

N. Iorga.

(Urmare).

1771, Iunie 9. (Nume de Sîrb și Ruși).

1766, Mai 24. Eram noi hagii în Iafa, la gazda Sf. Apostolului Pentru la a (sic), lui Simon Curălaru casă, și la biserica Sf. Mare Mucenic Gheorghie, unde au fost Căngana și unde au înviat pe Thavita.

1771, Av. 24.

Eliciul rusesc Alexie Mihailovici Obrescov a sosit de undeva, fiind închis de Împăratul turcesc, în cetatea Dimotica, 18 ale lunii, și Alexandru Pinis, întâii dragoman și cancelar, cu care am vorbit, și m'a întrebat unde am fost, și spunea cum a fost el în Țarigrad talmaciu al ambasadorului rus, totdeauna înaintea împăratului din Țarigrad; și a fost 8 luni iarăși din loc în loc, în oastea turcească, pân' la Bender, care acum cu totul este dărâmat de oastea rusească.

Și zicea că e un Țar nou în Eghipt, cu 40.000 de oșteni, cu cari voeste să se bată, și se bate cu Împăratul Constantinopol, și iubește pe creștinii foarte, așa că nu face nici o obidă, nici mănăstirilor, nici bisericilor creștine; și cine vrea să plece ori unde, nu-l oprește, și să facă din noi ce vrea, de oare-ce are mare dragoste și cu Muscalii.

1771, Sept. 5. Din Iași au purcesu în lăuntru. Duminecă, s'au uspătat la mitropolitul Gavriilul. Luni a plecat: haina roși poartă, la prosopu se cunoaște de praf (sic), de mijloc om, uscățiu, cu colaine, ca un ghegeneral; și popa Leontie tot cu dânsul au fost, și la Demoteca, 18luni, după ce au scăpat Narchisul din Țarigrad. Denimatiș terziman, fratele sece., au purces din Iaș la armie, 10, cu Barbul Bucă Sărbul slujitor].

15. În Țara-Rumâniască am auzit că au tăiat Moscali 5.000 de Turci.

Sept. 28 au venit cartea de la Rumele precum s'au sculat Arnăuț turci, mai mult de 1000, și pohărăscu orașe și sate, iar Turci cu Greacii s'au jeliuit la Împăratul Țarigradului, și le-au dat voe ca să-î ucigă pe toți, numai ce vor putea, și s'au unit Turcii cu Grecii. Și, spre aceasta, și de vor veni Moscali, să se plece lor cu toții împreună. Așijdire și la slăvitul astrov Sacăiz, și prin alte ostroave, de tâlharii să se apere, iar Moscalilor să se închine.

Noem. 21. S'au arătat un somn pe ceri, ca un domn de la Răsărit pân la Apus.

1771, Octom. 9. La miezul nopții spre Duminecă s'au cutremat pământul foarte tare și groaznic, la cine au fost talere de cositoriu prin casă, cu mare sunet au căzut, și condilele tare să legina, și oamenii umbla șuvăind ca beț. Însă întâiu au fost sunet, apoi cutremur ca de trei ori, una după alta, și ziduri încă multe s'au vătâmat prin București de acel cutremur.

„Orderu către Măria Sa ghegeneralu-maior Carsacevu. Corecturi la un Cuvînt cu privilegiul molitvei la mormîntul marelui Petru, despre biruința ce a cîștigat o flota rusească împotriva celei otomane pe Marea Neagră, în Iunie 1770“.

Apoi „Cartea ce-au scris împăratul turcescu pentru întărirea păcii către Împăratul moschicesc, pe urmă au scris și Împăratul moschicescu către Turci; carea s'au scos din niște tretaie tiparnice rusăști, până a nu să progoră oștile moschicescu către Turci“.

Iaste un pește anume fote, carele atăta e iubitor de oameni, cât eșind, șade pe malul afară de să pieptină cu unghile și, de va găsi vre-un om, de multă dragoste îl tot sărută și-l strânge până-l și omoară, apoi plânge mult, și mai pe urmă îl mănăcă de tot.

* Și alte „ordine“.

1772 Iun., Iul., Av., Sept. și Oc.

Iar cînd au fost sesiia de domnii moschicesci și turcesci la Focșani, fiindcă Turcii ceră pace, Moscalii, văzând că ei, cerea toate țările și cetățile ceale luate cu sabia, pân' la Tunăre, și cele de pe mări așijdire, ca să le dea bani cât de mulți, iar Domnii moschicesci n'au vrut bani a lua dela Turci, ci aceasta a cerut ca să voiască împăratul turcescu ca să șază unii ghegeneral moschicescu în Țarigrad, într'o cetățue, adică la Sf. Sofie, și să poarte grije de tot norodul creștinescu, ca să nu-î supere pre ei Turcii cu nimica, nici haraciă nimic, dela creștinii să nu iasă; întru toată stăpânire Țarigradului. Și corăbiile moschicesci să umble pe Marea-Neagră și pe Marea-Albă neapărat. Iar acel verhovnicu turcu, trimis al Împăratului, n'au cutezat a da întru acestu chip pace și s'au dus la Țarigrad, iar Împăratul i-au tăiat capul acelu verhovnic Turcu și au trimis pre altul, mai vreadnicu, din Țarigrad, ca să ceară pace.

1772, Octom. 1. Duminecă seara la al 2 ceas de noapte spre Luni pre-Sfînta Născătoare de Dumnezeu, fiind luna plină au perit de tot și iar s'au arătat știrbă mai de jumătate și roșie ca sângele, iar știrbirea luni era despre parte Țarigradului, precum era și raza stealii aceaia, care au arătat August până în 16 zile, 1769. Și, cum s'au luat steaoa, îndată s'au luat și Hotinu cetate și Moldova, cu armele Moscalilor, ear după ce s'au luat toată țara Moldovii, la 40 de zile s'au luat și București, Scaunul Țării-Rumânești, iar după aceasta la Galați Moldovii, la Dunăre, au fost 12.000 de viteaji turcesci și câțva pașalii cu ei. Au lovit noate (sic) numai 1000 de Muscali pedestri, 500 Cazaci și volintiri și i-au bătut de tot pe Turci. Și, fiind domnul Moldovei Costandin Mavrocordat la Galați cu acei Turci, și pe el l'au luat, de l-au adus în Iaș. Și s'au întâlnit cu Grigorie Ghica Voevod, atunci fiind adus dela București, și au vorbit amândoi. Mavrocordat Voevod Constantin al Moldovei au murit iar Vodă din București s'au dus cu noi la Sant-Petersburg, și au avut acolo mare cinste, și au venit iar la Moldova, la feldmarșal Rumențov cnez, ca pe un bun soveotnicu avându-l spre folosul țării.

Dela Dumnezeu Vă poftim spăsanie! iară dela noi bucurie și așteptare.

Voao în Hristos frați și fiți bucurie împreună cu îngerul vă vestesc. București-Vă fraților etc.

(Va urma.)

Crisă de cancelar în Germania.

Nu de mult și cu totul pe neașteptate știri surprinzătoare au sosit din Germania; poziția lui Bülow, urmașul lui Hohenlohe, favoritul împăratului Wilhelm, se clătină. Știrea aceasta a și avut oare care temei. Forțele politice germane, recunoscute ca vrednice de credință și precauțe, au adus amănunte despre diferențele ivite între împăratul și cancelarul său. Bülow a trănit dela putere pe Miguel, omul de încredere al partidului agrar-central în cabinetul prusiac și în locul acestuia a voit să aducă un ministru de finanțe liberal. Acesta a fost punctul de plecare al intrigilor în contra noului cancelar Bülow. În chestia vămit pe cereale, cu Rusia s'a provocat un conflict atât de acut, încât între cele două imperii vecine se produsese un fel de mic război vamal, împistrit cu vămi cu represalii. Aceasta e a doua neplăcere pentru cancelarul Bülow. La serbarea orașelor Hanza împăratul Wilhelm a rostit o mare vorbire, care a dat prilegiu în străinătate la explicații neplăcute. Acesta a fost pentru Bülow al treilea lucru neplăcut Ear' când Bülow, ca responsabil în afacerile de cancelar, printr-o pretinsă serisoare, ținută în termeni aspri, ar fi rugat pe împăratul, ca de aci încolo împreună cu dânsul să stabilească textul oratoriilor sale în public, — conflictul din spuză a erupt și Lucanus, șeful cancelariei de cabinet al împăratului, care ar fi, se zice, crainicul știrii despre căderea cancelarului, a făcut o vizită lui Bülow. Cum se vede, cauză a fost și este, relativ, pentru svonorile despre criză.

Privitor la această situație extraordinară de critică și de mare interes pentru lumea întreagă, „Zukunft“, ziarul lui Maximilian Haeden, publică revelații diplomatice acute, cari lămuresc rivalitățile personale, cu cari are să lupte Bülow.

„Lucrul nu e luat din vânt — scrie „Zukunft“. — Cancelarul în adevăr se clătină. Ba timp de câteva săptămâni s'a și clătinat foarte mult, atât de mult, încât cloșani s'au grăbit la corabie. De multă vreme stă ascunsă sub spuză războiul între Bülow și împăratul. Un domnitor simțitor nu uită astfel de biruințe, ca și cari Bülow a raportat asupra lui Miguel; nu uită că cancelarul a fost în contra candidaților împăratului. Pe lângă aceste se accentuează, că poziția lui Waldersee e foarte tare. Și bătrânul oștean foarte fin știe chipul, cum

să desbrace haina de comandant de oaste, și să fie cărațorit ca un geniu diplomatic

Și cum nul A văzut Orientul depărtat; cu coruri musicale germane a jucat francezilor operete galice; e un om favorit în capitala Hanza; un politician cu desăvârșire de export și un aderent înflăcărat al viitorului, care se găsește pe mare. Eată cancelarul gata! Înainte de aceasta nu s'a prezentat ca atare, fiind-că Rușii îi țineau de om periculos. Acum e om bătrân, nu se mai gândește la rolul de Moltke și pentru conciliația sa în afacerile chineze e *persona gratissima* la țară. Pe lângă aceste el încă nu s'a făcut neplăcut la Berlin prin continuă înfrângere, ca Bülow. El n'a căutat să censureze vorbirea împăratului, n'a amenințat cu înlăturarea dela sine a responsabilității, dacă împăratul din nou ar vei o nouă sporire a flotei. Pe când Bülow toate aceste le-a făcut. În adevăr, în realitate se găsește cancelarul.

Pe lângă toate aceste Bülow n'a voit să facă vizită la țară, deși împăratul Wilhelm a dorit-o aceasta. Din pricina aceasta și din alte cauze, la sgomotoasa sărbătorire a generalilor francezi la Berlin o telegramă suprinzător de rece a sosit dela Domnitorul tutuzor Rușilor! Asta e perirea lui Bülow! El s'a apărut extraordinar de dibaciu în contra atacurilor și intrigilor îndreptate în contra poziției sale. La monumental Bismarck și-a rostit celebra vorbire festivă. *Suprema lex salus reipublicae*: legea supremă e salutea statului, și nu „împlinirea poftelor personale“. Asta a aruncat-o în față, — cui? — împăratului? Poate din aceasta să înțeleagă fiecare. Bülow nu mai zice deja, ca odinioară, că „el e managerul Majestății Sale“.

Bülow vrea în adevăr să fie cancelar și nu numai cu numele. Vrea politică de sine stătătoare: politică a sa proprie și nu a împăratului. Ear' dacă împăratul nu-i place vorba, atunci Bülow se retrage erou: E un adevărat Bismarck în miniatură. Dânsul a căzut jertfă „pofteilor personale“ ale împăratului, și din pricina împăratului Wilhelm, bărbat de stat cu vederi independente nu pot să mucească pentru patrie? Asta va trimbița-o în lumea întreagă opinia și presa germană, — și căderea lui Bülow va fi glorioasă. Admirabilă tactică! — exclamă „Zukunft“. Împăratul e constrins să susțină pe Bülow, numai ca să prevină asemenea încercături.

Pentru aceea însă lui îi cauzează neplăceri. Pe primarul democratic al Berlinului nu-l întărește, și într-o vorbire a sa

împăratul zice, că „cea dintăiu blusa e blusa militară“. Ear' aceasta asemenea îi sună lui Bülow, de oare-ee Bülow nu are „blusa militară“, deși, după împăratul, el ar fi cel dintăiu om în imperiu. Ori este asta o aluzie la avansarea de cancelar a lui Waldersee? Se poate; căci de fapt Waldersee are blusa militară și el vine acasă, în patrie, ca diplomat probat. Se citează chiar o spusă a lui Waldersee, o zicală, pe care cu prudență vicleană o propaga în public în viața sa principele Bismarck — zicea el, — în „Germania totdeauna vor fi doi cancelari. Și el nu vrea să fie al doilea“.

Acum deja Bismarck nu trăsește, prin urmare, poate acum vrea să fie primul cancelar. Cam la asemenea țintește și Eulenburg, ambasadorul german la Viena. Și eu toate că Bülow e la postul său încă, totuși e bător la ochi ceea-ce se întâmplă: Împăratul a călătorit în Norvegia. Principele Eulenburg e cu dânsul, ear' Bülow se află în Norderney.

ACADEMIA ROMÂNĂ.

Concursuri pentru premii. 1901.

(Urmare și fine.)

XXIII. Premiul Statului Eliade-Rădulescu de 2000 Lei, se va decerne în sesiunea generală din 1905 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Istoria literaturii române dela Cantemir până la 1800. — (Decis 23 Martie 1901).

Terminul prezentării manuscriselor la concurs este până la 1 Septembrie 1905

XXIV Premiul Adamachi de 5000 Lei se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Fauna ichtiologică a României. — (Decis 23 Martie 1901).

Autorul va avé să facă:

1. Descrierea genurilor și speciilor de pești cari trăesc în apele României din diferitele sale regiuni, făcând reprezentarea lor în desen sau cel puțin în fotografie.

2. Va arată cari din aceste specii sunt migratoare și la ce epocă fac migrațiunile lor.

3. Va arăta care este epoca și modul cum aceste specii depun ouăle lor.

goriile înțelepciunii ce se aseunde în proverbe?

— Ei, ei, bine grăești dumniata — zice sfătosul meu prieten dar ala-l lucru greu, nu șagă. Apăi „de ce să mai întărim cu tipărirea“? Pentru așteptare încă trebuie o doză de răbdare.

Dar dumniata, se vede, nu bagă de samă, că la o astfel de lucrare trebuie să croșești totdeauna și o prefață din cele mai încornorate. Poftim și citește numai, și între multe alte acareturi ce se află acolo găsi-vei despre valoarea cărții următoarele stihuri: „colecțiunea noastră se caracterizează prin faptul, că ea cuprinde exclusiv proverbe, maxime, zicători, etc. culese din graiul viu al poporului și redade fidel; în urmare au valoarea unor produse absolut originale“...

Ei, poftim, acum mai cătește, dacă ai ce. Așa i că m'a plesnit oblu în pălărie? Cuminte ar fi acum să tac molcum și să mă căiesc pentru birfeală. Și totuși, par'că mă mănă limba să-ți povestesc aci una din pășăniile mele, apropos la aceste proverbe. Tac și ascultă și mă osândește, că-i cu păcat. (Ear de cumva vei fi făcut și tu o trebură ca asta, hai să dăm mâna...)

Când omul n'are ce lucra, se angajază să colecteze proverbe, deși nu-i dă mâna. Așa am socotit să fac și eu. M'am

4. Va arăta starea actuală a industriei pescăriei în România din punctul de vedere tehnic și economic.

Terminul prezentării manuscriselor la concurs este până la 1 Septembrie 1905.

XXV. Premiul Anastasie Fătu se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect:

Charta agronomică a României. — (Decis 23 Martie 1901).

Lucrarea va cuprinde două părți:

I. *Partea statistică.* — După o scurtă notiță asupra stării actuale a economiei rurale în România, autorul va înfățișa un studiu statistic, care va cuprinde:

1. Suprafața României. — Suprafața ocupată de diverse cereale, vii, pomi roditori, păduri etc.

2. Valoarea venală medie pe hectar a diverselor terenuri pe regiuni. Valoarea locativă medie a terenurilor arabile și a pășunilor în diversele județe.

3. Intinderea medie și mersul exploatațiunilor agricole, înviinderea culturilor pentru fie-care plantă și producțiunea lor totală.

4. Statistica diverselor specii de animale domestice.

5. Populațiunea României. — Populațiunea agricolă. — Numărul contribuabililor funcisari, cuprinzând proprietatea mare și cea țărănească.

6. Prețul mijlociu al grăului, orzului porumbului, etc. în ultimii 25 ani.

7. Exportul României în ultimii 25 de ani.

II. *Chărțile.* — Intemindu-se pe cele mai noue date și studii statistice, economice agricole, autorul va reprezenta prin chărți starea diverselor producțiuni agricole și forestiere din țară

Fie-care chartă va fi colorată cu aceeași culoare. Intesitatea culorii în diferitele părți ale chartei va fi însă în raport cu producțiunea reală și corespunde aceluși părți repartisate pe suprafața ocupată. Porțiunile din diferitele județe, în cari nu se face de loc cultura la care se referă charta, vor rămâne deci necolorate.

Chărțile cari trebuiesc făcute sunt următoarele:

1. Chartă specială pentru fie-care din plantele următoare: grâu, orz ovăș, rapiță și porumb.

2. Chartă pentru fînețe naturale și pășuni.

„Autorii“ sibiieni, sau cum se vindecă seceta literară?...

— Crâmpită literară „actuală“. —

(Urmare.)

Și mașineria începe a sfârși și a se învîrți, și opul iese ca din cutia preutesel. Acum, firește rămâne la socoteala și priceperea bietului cancelist — care poate nu știe nici nemțește nici ungurește, nici sârbește — dacă și-a găsit și descifrat el toate documentele din archive. Tot asemenea rămâne treaba și cu cel ce și-l copiează și cu cel-ce-și face corectura și revisia grea de 600 pagini. Pe tine însă n'are să te mai importe nimic. Opul e fabricat gata, colé în volum respectabil și arătăcios. Cheltuelile încă n'au să-ți bage boală în cap, pentru că și am spus, că spre acest scop la spate trebuie să ai totdeauna pe cine-va, spre pildă un Consistor mitropolitan. Tu n'ai decât să iscălești și să-ți prezentezi expensarul de cheltueli, ear munca să și o pui în vânzare, și la „locul de onoare“ lângă altele de acest fel.

Când vrei să alcătuești, spre pildă un manual de școală, eu cred că mai cuminte e, să pui pe un dascăl, ori mai mulți, să și-ți ticluiescă, și tu numai să și țintuești în frunte firma frumoasă sănătoare.

Rețeta unei „cărți de proverbe“ e: că nu poate fi alta decât aceea, să lansezi circulare în lume și în țară după proverbe, și după ce ai adunat câte ai adunat, dela un sat da, dela o sută ba, — le cerni bine eliminezi d'n ele pe „cele identice“, apoi poruncești cuiva să și-le rânduiescă după alfabet, subliniezi „cuvintele de forță“, și drumu la tipar cu ele. (Cheltuelile, v'am spus, le poartă alții...) Compactezi apoi broșurile frumos, și pe tablele chipeșe scrii cu litere de aur patenta: „Proverbe, maxime, idiotisme, de Dr.“... (Hei-hei, ce frumos și și armonios și gădilicios sună vorba asta: doctor! Câtă greutate ascude ea în sine și în literatură. Că în societate abia mai plătești două parale fără ea...)

— Păi bine bre, zic eu de colo, dar a întocmi proverbe după alfabet, ce năzbutie va să zică? Apoi subliniezi „cuvântul de forță“. Care cuvânt de forță? Proverbul numai, întreg și rotunzit ne presintă filosofia ascunsă intrinsecă. Așa spre pildă, proverbul întâi din colecția dumitale, se recomandă așa: „A ajuns ca găina în vraf“. Ei bine, eliminați cuvintele din jurul celui subliniat, și va rămânea... filosofia? Ba bin' că nu. N'ar fi oare mai cuminte a le clasa și arangia după chipul și asemănarea altor colecții de acest fel, spre pildă după felușugul lui Anton Pann, după cate-

juruit pe toată ambiția ce o aveam, că o să culeg și eu un mănunchiu de proverbe cât de cât din satul meu, și o să-l dăruiesc pentru noua colecție ce se proiectase Vorba-i vorbă și trebuie ținută.

Cum însă proverbele nu voiau să ținească și să plesnească gărlă-gărlă din mințea mea bătuțică, mă sbat eu cât mă sbat și văzând că nu-i treabă, iată că mă fură păcatul să-mi iau scăparea la un șiretlic rușinos dar sănătos.

Iute și de grabă iau la mână pe Anton Pann, iau pe Ispirescu, mai frunzăresc prin „caracterele morale“ ale lui Popea, ba chiar și prin Sf. Scriptură, pescuiesc vro câteva zeci de proverbe și maxime, le pun pe cea că-s din satul x, și eată-mă și eu contribuabil de proverbe pe altarul culturii românești...

Am făcut eu această șmecherie, dar apoi dânsul „autor“ mi-a făcut el mie o trebură și mai și. Luând mai erl alaltăer în mână colecția de „proverbe, maxime, etc. de Dr.“..., m'a atins oblu la amb'trista experiență, că satul meu nu-i ca'n palmă. Domnul doctor adevărat, proverbele și maximele mele adunate de prin Pann, Popea, le-a aflat „identice“ cu cele din Toplița-Română ori Gurarului, — și eată-mă pedepsit pentru vicleșugul meu. Dumnezeu nu bate cu bâta... Dar să nu fie cu bănat lucrul. Au

3. Chartă pentru starea viilor înainte de invasiunea filoxerei și alta pentru starea lor actuală.

4. Chartă pentru livezile de pruni și pomi roditori.

5. Charta pădurilor. Prin mijloace potrivite, se va căuta a se indica esențele ce predomină în diversele păduri.

6. Chartă specială pentru repartizarea fle-cărelor din speciile de animale următoare: cal, boi, oi, porci.

7. În fine, charta geognostică-agronomică pentru părțile din țară în cari s'au făcut asemenea studii.

La fle-care chartă, sau deosebit autorul va face tablouri statistice pentru a indica producțiunea pe regiuni, județe, precum și creșterea sau decreșterea producțiunii.

Pentru plantele și animalele nemenționate mai sus, autorul se va mărgini la date statistice, adunate în tablouri numerice sau grafice.

Autorul se va povățui în această lucrare de cele mai noue publicațiuni de atlasuri agricole făcute în Franța, Germania, Austro-Ungaria, Rusia sau alte țări.

Autorul, luând acest program ca un minimum de indicațiune, va pute introduce toate noțiunile relative la subiect, cari le-ar crede necesare.

Terminul prezentării manuscriselor la concurs este până la 1 Septembrie 1905.

XXVI. Premiul G. San Marin în sumă de 2000 Lei, dimpreună cu procentele acestui fond până la acordarea premiului (decis. 6 Martie 1895), se va decerne în sesiunea generală din anul 1906 celei mai bune lucrări scrise în limba Română asupra următorului subiect:

Studiu asupra monopolurilor în România. — (Decis. 5 Martie 1901).

Terminul prezentării manuscriselor la concurs este până la 1 Septembrie 1905.

XXVII. Premiul Princesa Alina Știrbei se va decerne în sesiunea generală din anul 1910 pentru cea mai bună:

Carte de lectură pentru școlile secundare.

„Această carte va cuprinde în întâia parte descrițiuni ale naturii și ale puterilor naturii și în a doua parte narațiuni despre evenimentele istorice însemnate și despre viața bărbaților celor mari ai nați-

zis'o paremi-se și alții, și o zic și eu: materialul brut, adunat în carte e prețios, și dl doctor ar putea să mai adune vr'o zece volume ca cel de față... (mai ales sentințe și maxime ca cea din urmă din colecție).

Păi, ci-că mai sunt ele și alte chipuri de a face brânză literară. Și adun, spre pildă, decând pui piciorul în școală, tot ce scrii.

Toate pensele de școală, toate nimerurile ce debitez prin gazete, toți articolii de ziar posibili și imposibili, toate vorbele călite ori necălite, ce le rostesc la or-țe prilegiu însemnat ori neînsemnat, toate rapoartele de ziare, în care numele tău e tipărit cu litere grase, în sfârșit adun tot ce crezi tu că te înalță peste ceilalți sermanți muritori. Și toate aceste frânturi le lipești pe falșii de hârtii și pe fle care tipărești frumos „compoziție de x, y”. Și mai știi? Poate cu vremea, bine chitite și bine ticluite le dai la tipar și le scoți în volume sensaționale, și iată-te ajuns „autor” de „biografii”, „amintiri”, „fragmente”, pagini literare ș. a. „Autor” slăvit în viață, și admirat după moarte, când lumea vrafuri-vrafuri de hârtie tipărită va găsi în sertarele meselor tale...

Dar să mai las și pentru fantasia dumneavoastră moduri și drumuri pe cari poți

uniți români și ai altor popoare. Descripțiunile sau bucăți originale sau traducțiuni bine făcute. În tot cazul, alegerea se va face din tot ce literatura românească sau străină posedă mai clasic și va avea în vedere desvoltarea iubirii naturii și a simțimintelor patriotice și virtuase.“ (Din *actul de donațiune*).

Premiul este de 8.500 Lei, în care sumă se cuprind premiul autorului și cheltuielile de tipărirea scriei (de minimum 30 coale de tipar *garmond*, în 1000 exemplare, din cari 800 ale autorului și 200 ale Academiei).

Terminul prezentării manuscriselor la concurs este până la 1 Septembrie 1909.

* * *

Notă. — Manuscrisele lucrărilor puse la concursurile premiilor de sub Nr. VII—XXVII se vor prezenta anonime, purtând o devisă, care va fi reproducută pe un plic sigilat cuprinzând numele concurentului.

Academia își rezervă dreptul de a tipări în publicațiunile sale lucrările ce se vor premia.

Premiile se vor da autorilor numai după tipărirea lucrărilor premiate.

Concurenții sunt obligați a arăta totdeauna în scris pentru care anume premiu prezintă lucrările la concurs.

CUGETĂRI.

Nevoia e un lucru minunat: celui mai de pe urmă obiect îi dă un preț nestimut. (Shakespeare).

Calea cea mai spinoasă adesea duce către cea mai fericită casă. (Franklin).

E grozavă nefericirea de a nu fi iubit când iubești; e și mai mare însă aceea, de-a fi iubit cu pasiune atunci când nu mai iubești! (B. Constant).

Idealist e omul care cugetă cu inima! Bărbatul nu găsește nici odată femeia care-l convine, sau că atunci când o găsește ea e deja a altuia! (Milton).

Scoateți din viață prietenia și iubirea, și-i veți scoate tot ce are mai plăcut! (M. T. Cicerone)

ajunge în panteonul „autorilor”. Adesea mai lesne decât „găina în vraf”. Numai să nu ne băgați în samă nici colecțiile de proiecte de legi, colecțiile de adrese de condolențe etc.

Mie-mi rămâne numai datorința să vă atrag luarea aminte la un lucru nu de mai puțină importanță ca cele de până aci. Și anume, isprăvită și frecată fiind opera, deosebită grije și stăruință să puneți pe reclamă. Luați dărăbana în mână, faceți tărăboiu în lume și în țară. Deschideți trimbițele și fanfarele gazetelor și sloboziți jghioburile elogiilor.

Cercați a vă sugera înși-vă precum și altora convingerea, că înțelepciuni mai piramidale nu s'au produs pe acest glob de tină, decât în opera voastră, citate mai cu ghiotura n'au fost cărăbănite la un loc, savanțileuri mai scâpărătoare n'au țipnit din creier pământean până acum. Căutați a face lumea să vă citească, și presionați mai ales pe preoți și dascăli să vă cumpere. Astfel mănecând, trăind și nemurind izbăviți și slăviți veți fi...

(Va urma.)

Noutăți

ABAD, 16 Iulie n. 1901.

Cazul Szelle. În această afacere ce e pe cale de a deveni celebră, personajul de frunte ajunge în linia a doua, ridicându-se la locul prim judele dela Curie, Kormos. Judele de curie Kormos a început deja a se desvinovăți de acuzațiile de complicitate cu avocatul Szelle, pentru a eluda justiția, reprezentant al Justiției fiind. Desvinovățirea sa e ținută în ton vag și se mărginește a reflecta învinuirilor presei. Afacerea însă a ajuns la forurile competente și în acel purgator vom vedea cum se curățe sufletele de păcate.

† Necrolog. Ioan Luca și soția sa Iosefa n. Deciu ca părinți, Ana, Sempronie Onoria, ca frați și surori, în numele lor și al numeroaselor rudenii, cu inima frântă de durere aduce la cunoștință adormirea în Domnul a iubitelor lor fiice și surori, Pomponia Paraschia Luca, studentă în cursul al 3-lea pedagogic român, întâmplată astăzi dimineață la 5 ore, în etate de 16 ani.

Ceremonia funebrelă, după ritul bisericeii ecumenice române se va celebra la 16 Iulie, după amiază, la 5 ore, în strada Ferdinand Nr. 6, urmând apoi conductul spre înmormântarea rămășițelor ei pământești. Arad, 15 Iulie 1901. De-a Dumnezeu repaosul dreptilor și bucuria veșnică ce o așteaptă, ca fiică bună și consacrată binelui. Eternă și binecuvântată fie memoria ei!

Inmormântare voluntarului Szabó Arpad, a avut loc Duminecă după amiază. Petrecut mortul de foștii săi colegi, a fost dus până la gară, pentru a fi transportat la Oravița, orașul său părintesc.

O lume imensă se adunase în cetate unde la orele 2 corpul nenorocitului caporal voluntar a fost sfințit de preotul militar Iulian Altersdorfer. La serviciul divin a fost de față excelența sa generalul comandant Lehman, maiorul Wachsmann, comandantul de batalion, corpul ofițeresc și al voluntarilor. Generalul și comandantul au însoțit cortegiul până la poarta cetății. Convoiul și-a urmat drumul, cu muzica militară și un pluton de soldați sub conducerea voluntarului Bajthay, conducând cosciugul până la gară.

Cununt s'au pus pe cosciug din partea corpului ofițeresc, corpul de voluntari și subofițerii din compania a 2-a A impresionat mai ales inscripția unei cununt a doi voluntari: „Rana tu ai primit o, durerea noi o simțim“.

Jertfa superstițiilor. Din comuna Iele sosește următoarea știre: Tinărul econom Babos trăia cu mulțumire în căsătoria sa de abia de un an. Dar tinăra lui nevastă fiind în poziția de-a nu putea merge și ea la lucru, până-ce bărbatul îi era la lucru, în singurătatea sa de-acasă, i-a venit ideea de a-și cunoaște ursita.

În comună sosise tocmai o laie de țigan, și două țigance bătrâne porniseră să-și încerce norocul de furat din casă în casă.

Dând și de tinăra nevasta, ele încep prin a-i da cu cărțile. Apoi, încredințându-se că dânsa e singură, eroiesc următoarele vrăji:

Au pus-o să facă foc în cămară, și să se învîrtească în jurul lui până-când se va stinge focul. Când au văzut-o în cămară, au început ușa cămării, și au furat tot ce s'a găsit și s'a putut duce din casă. Femea în cămară s'a tot învîrțit în jurul focului, până ce înăbușită de fum a căzut leșinată. Rochia-i a luat foc, și nenorocita și-a găsit moartea în flăcări. O vecină când a băgat de seamă flacăra ce strebătuse prin fereastră, era prea târziu. Laia țigănească a fost prinsă și arestată.

O nouă expediție a ducelui de Abruzzo Din Roma se anunță că principele de Abruzzo va călători în luna viitoare în Anglia și Suedia ca să facă pregătirile pentru o nouă expediție la polul Nord, la care are să pornească în 1903.

Din Hammerfest se scrie, că corabia de vânătoare de balene *Capella* a plecat din

nou în țara Franz Josef, ca să caute pe membri d'espăruși din expediția trecută a ducelui de Abruzzo.

Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea, de dl N. Iorga, a apărut și volumul II, cuprinzând *Epoca lui Petru Major*, epoca „marilor ardeleni”, cum îi zice distinsul autor și *Excursuri*.

Se găsește de vânzare la librăria Klein Mór în Arad și la Administrația ziarului nostru. Prețul unui volum e 10 coroane.

Concert la băi. „Reuniunea română de cântări din Orăștie” aranjează Duminecă, în 8/21 Iulie a. c., în pavilionul dela scările din *Gioagiu* (Feredeu) concert. Venitul carat e destinat pentru zidirea bisericii din Feredeu. Începutul la 4 ore p. m. Orăștie, în Iulie 1901. Prețul de intrare: De familie 3 coroane, de persoană 1 coroană 50 fleri, locuri de stat 1 coroană. După producțiune urmează joc!

ULTIME ȘTIRI.

Răsboiul buro-englez.

Londra 15 Iulie. *Daily News* aduce știrea că *Kitschener* ar fi comunicat guvernului, ca după părerea sa o mare parte din armata pedestră din Africa-Sudică ar pute fi acum adusă acasă. Cere însă, ca în schimb să se trimită cavaleriime în număr considerabil. Numitul ziar mai află, că în cazul retragerii trupelor acele ce vor mai rămănea și cavaleria se vor concentra în punctele Durban, Maritzburg și Johannesburg. În acest caz n'ar mai fi de trebuință ca să fie ținută sub pază întreagă linia Pretoria-Capstadt.

Londra 15 Iulie. Generalul *Kitschener* anunță din Pretoria, cu data de 13 I. c., că Buri ai aprins în Capland câteva ferme și oficiile publice din Maraysburg. Două coloane engleze au sosit în Zeerust. În drum au dat peste vrășmaș. Au prins câți-va oameni, au perdut un ofițer mort, 3 răniți și 24 oameni.

În drum trupele lui Broadwool au dat peste satul Reitz, unde au prins pe fratele președintelui *Steyn* și alți Buri. O altă telegramă alui *Kitschener* spune că din „asa zisul” guvern al Orangelui toți sunt prinși, afară de președintele *Steyn* și încă un tovarăș al lui.

Londra 15 Iulie. Consiliul de miniștri a hotărât să facă tot posibilul ca răsboiul din Africa-sudică să se termine cât de curând. Dar știrile sosite de pe câmpul de luptă nu sunt în armonie cu politica guvernului. Așa, lordul *Kitschener* a lansat o proclamație, în care amenință, că dacă Buri nu vor depune armele, li-se vor sechestra și prăda toate averile.

Serbările naționale franceze.

Paris, 15 Iulie. Aniversarea luării Bastiliei a fost serbată cu mare alai. Au depus coroane pe monumentul „Strassburg” o mulțime de deputați; între acestea consiliul orașului Paris, liga patrioților și tinerimea socialistă. Președintele *Loubet* însoțit de primul-ministru *Waldeck Rousseau* a primit defilarea armatei la Long Champs. După revistă președintele a decorat pe șase generali.

Complot contra sultanului.

Constantinopol, 15 Iulie. În zilele trecute izbucnise un foc în palatul Sultanului. După cercetările ulterioare s'a constatat că focul era pus de complotiști. Și anume, cel mai apropiat oamenii de încredere al Sultanului, în ziua precedentă ținuseră sub presidenția beului *Facsin* un sfat secret în care au hotărât să detroneze pe Sultan, și să readucă în tron pe nenorocitul *Murad*, care de 25 ani e ținut ca prizonier, sub cuvânt că ar fi nebun. Cea mai mare parte a complotiștilor au fost prinși.

Editor. Aurel Popovici Barciaru. Red. respons. Ioan Russu Șirlianu.

„Nădlăcana“

instituit de credit și economii, societate pe acții în
NĂDLAC (Nagy-lak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000
coroane în 1000 bucăți acții à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5% interese.

545 —20

Direcțiunea.

„Mureșanul“

instituit de credit și economii, societate pe acții în
MARIA-RADNA.

Fundat și deschis în 15 Noemvrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acții de fl. 100.

Acordă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la fl. 50; și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primește: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutu plătește contribuția erarială; ear' deponenții primesc după banii depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

569 —20

Direcțiunea.

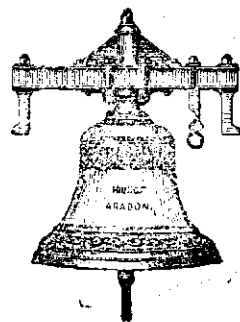
Frideric Hönig

Turnătorie de clopote și metal, fabrică de
pompe, arangeată pe motor de vapor,

Arad, strada Rákóczy Nr. 11-28

S'a fondat la 1840.

Premiată la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de platire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg., invenție proprie, cari au avantajul că, față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și aceluiași clopot tare și cu sunet odânc, — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului.

Recomandă totodată clopotele de fer, ce se pot învârti și postamentele de fer, prin a căror întrebuițare clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage, fără-ca să clătine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învârti, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote noue pe lângă o supra-solvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimite gratis.

543 23—52

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“
următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățator; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu chărți geografice	—	—70
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2.—
3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80,
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.—
5.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.—
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popea, profesor în Brașov.	—	2.50
7.) „Războiul pentru neatârnat“ de George Coșbuc.	—	1.20
8.) „Vieritul“ — de Petru Vancu,	—	1.—
9.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	3.60
10.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu.	—	1.60
11.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.—
12.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul,	—	1.50
13.) Instrucțiuni populare populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz	—	1.20
14.) „Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preludiv tradusă de Il. Chendi și C. Sandu după Hermann Sudermann	—	2.—
15.) Henric Ibsen „Ziua Invierii“ Epilog dramatic în 3 acte traducere de Il. Chendi și C. Sandu	—	1.—

La comanda să se mai adauge de fie-care op 10 fleri spese postale.